

15
15-5-70.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Αΐ-ΚΥΡ-ΓΙΑΝΝΗΣ

ΧΑΝΙΟΝ

Δ ΧΑΝΙΟΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
'Αριθ. 'Ερωτ. Κεντ. 15/1370

Α'

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

✱

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
18-1/10-3/1970

5

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις): 'Αι: Κύρ: Γιάννης (παλαιότερον όνομα:), 'Επαρχίας Κι: Σάφου, Νομού... Χανίων.....
2. Όνοματεπώνυμον του ξετάσαντος και συμπληρώσαντος: Ιωάννης Λεφρανίου..... επάγγελμα διδασκαλος..... Ταχυδρομική διεύθυνσις 'Αι: Κύρ: Γιάννη Κισάφου Χανίων. Κρήτης. Πόσα έτη διαμένει εις τον ξεταζόμενον τόπον... έξ. (6).....
3. Από ποια πρόσωπα κατεγράφησαν αι παρατιθέμεναι πληροφοριαί:
 - α) όνομα και επώνυμον Κορωνιοτάκη Γεωργίου. πατ... Χριστοδούλου..... ηλικία. 70. έτη: γραμματικά γνώσεις. Α. Σ. Φαίτα. Φηρυσμός..... τόπος καταγωγής 'Αι: Κύρ: Γιάννης.

β) Κωνσταντούδης Φώτος του Μηνή. έτών 76. παράταται Φηρυσμού
 γ) Λαυράκης Γεωργίου του Αντωνίου έτών 64. Φηρυσμός.
 δ) Παναγιώτης ανωτέρω κατάγοντά και έπισημών εις 'Αι: Κύρ: Γιάννη Κισάφου Χανίων Κρήτης.

Α. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποια άγροτικά περιοχαι προωρίζοντο διά σποράν και ποια διά βοσκήν ποιμνίων; 'Εσείραντο τεί. χάνικα. Άνοιε, τεχίμαρα και διά βοσκήν. έχρησιμεποιούντα. έ. χαλάραι...
 'Υπήρχον αὔται χωρισται ή ένηλλάσσοντο κατά χρονικά διαστήματα; Κεί. χωρισται. και. έ. να λειψάμενα:.....
- 2) Εις ποίους ανήκον ως ιδιοκτησάι; α) εις φυσικά πρόσωπα, δηλ. εις τούς χωρικούς: β) εις γαιοκτήμονας ('Ελληνας ή ξένους, ως π.χ. Τούρκους): γ) εις Κοινότητας: δ) εις μονάς κλπ. Ανήκον... εις. χωρικών. και. τινα. εις. την. εκκλησίαν:.....
- 3) 'Ο πατήρ διατηρεί την περιουσίαν του συγκεντρωμένην και μετά τον γάμον των τέκνων του, διανεμομένης ύπ' αυτών μετά τον θάνατόν του; Είς την. τα. καρίτια. έβόλετο. το. φηλοχον. κερσίδιαν. εις. χερίμα. πλην. της. περιπτώσει. που. αδιη. υπανδρέετο. εντός. του. χωριού, οπότε. η. έιδεν. εις. τον. γαμβρόν. κά. κερσίδιαν. τή. περιουσίαν. του, εις. δε. τα. άχρήια. παρεχώρει. τή. αδι. και. α. φρότερον. έτοίραγον. και. αδελφια.

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) δ.έ.ν. ἡ.ρ.ν.ε.

5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ . . . 1956

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατασκευάζει (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον .διδιμαί. σωθ. ἐδέχοντο. ἄλετρούδες
ἡ. π.ε.λ.ε.μ.ά.ν.ο.υ.ι., ἐφιδή. . ἐφ.ε.λ.ε.μ.ο.ῦ.σ.α.κ.

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα; Τὸ εἶν' ἀριθμὸν 3 ἀφριεῶς. σὺν τὸν γράμματι σο πού κινῶναι εἰς ζωῆς.

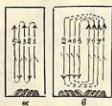

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον(1) καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ. ε.η θυσιατολογία ἀφορᾷ τὸ ἄροτρον 3.

1. χερσούλι.....	6. σταβάρι.....	11.
2. ὄχηρη.....	7. κατακλειδί.....	12.
3. ποδάρι.....	8. παρόνθια.....	13.
4. εφ.ἡ.ν.ε.δ.....	9. ὕ.ν.ί.....	14.
5. ε.π.κ.ν.δ.....	10.	15.

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγένετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακὰς (αὐλακίαις) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);
- Ἰ. πρό. ἄλλων. ἐχίνετο. κατ' εὐθείαν. γραμμῶν. διὰ ἄλλων.
- Περιφέρειται ἐκ τῶν ἐξω πρὸς τὰ ἔσω καὶ ἀντιθέτως.....
- ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);
-

Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγένετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορῆς ἢ σποριῆς, ντάμιες, σιασιές, μεσσοράδες κ.λ.π.); Ἰ. ἐχίνετο. καὶ γίνεται σ. ε. «σπορῆς».....
-

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακίαν; διὰ... ἄλλῶν...
 με... σ. α. λ. ἰ. δ. α. ... β. α. λ. ἰ. δ. α. ...

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῆται ἄροτρον; β. λ. τ. ἄ. σ. ο. υ. σ. ε. ἔ. ἰ. σ. ο. ν. ἐ. λ. ἰ. α. χ. ἰ. ε. τ. α. ν. χ. ἰ. ἰ. η. κ. ἰ. π. ἔ. τ. α. ἰ. ε. ἰ. α. ν. ἐ. ἰ. δ. α. λ. ἰ. ε. τ. ο.
- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. . τ. ο. π. ρ. ὠ. π. α. υ. . θ. α. δ. ἰ. α. . .
 μ. α. ἰ. τ. ο. ἰ. δ. ἔ. τ. ο. ρ. ο. . π. λ. α. χ. ἰ. α. ἰ. δ. ἰ. ε. τ. ο. ν. π. η. ἰ. σ. ο. ρ. ἰ. α. ἰ. τ. α. υ. ἢ. κ. α. λ. λ. ἰ. ἰ. ρ. η. κ. α. ν. ἐ. ἰ. α. ἰ. δ. ἰ. ε. τ. α. ν. ἐ. χ. ἰ. ν. ε. τ. ο. ἢ. ἐ. χ. ἰ. ν. ε. τ. ο. κ. α. ἰ. δ. ἰ. ε. τ. ο.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποῖαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. *Εἰς τὰ δημητριακὰ ἐχίνοντο.*

2. προπαρασκευαστικὰ ἀλέτρισμα. 3. τὸν κάρπιον, ἔτερον. κόν. λαύνιον. καὶ δι' ἐκείν. τρίτου. τὸν Νοέμβριον κ. ...

Αεκιόβριον, δι' αὐτὸ ἐσπεύροντο. Τὸν προπαρασκευαστικὸν ὀργώματα. ἐχίνοντο. καθ' ἡμέραν.

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀποπέλασε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω) ἵεκαλλιιερεῖτο τὸ ξδασι πρὸ κηρύ, καὶ τὴν ἡμέραν τῆς φύτεύσεως *2-3. φρενὲς δὲ καὶ εὐλάσιον. εἰ ἐὼλοὶ καὶ νὰ εἰς τὴν κηρύ τὸ χιμῆφι. καὶ χιμ. ψιλὰ τὰ χιμῆ. τῶν καὶ εἶτα ἐφρυτεύτο.*

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν αἰτᾶρι ἢ ἄλλο δημητριακόν. ...

ἔν. 4. καὶ δύο. ἐπ. γ.

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποῖαν ἐποχὴν; *τὰ κηπευτὰ εἰς τὸν ἔν. ἐκτὸς τῶν κηπευτικῶν οὐδ' ἐγίνοντο καὶ γίνοντο 3.*

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκευὴ χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ **δισάκι** εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; **Βούρια** κ. ἄ. ...

δὲ βούρια. τράχου. δὲ καὶ κ. ἄ. βρέχεται. ε. ἑπὶ εὐρ.

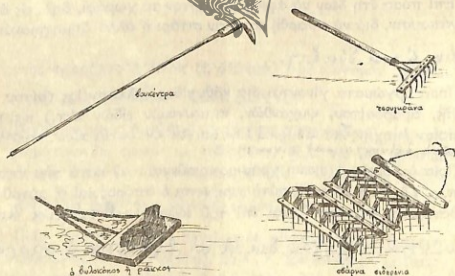
β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ. ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλει-
 ψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
 τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; *Μετὰ τὸ περιγεγράφειν τὸν*
πρόβου. καὶ ἐπὶ πλέον εἰς ἐνόλ. ἄρκετικκλιμαῦ....
μα χειριδίου. (σχήματος. δρεσάνου), καὶ ἄριστον ἐλέγξτε...
κατὰ συνήθειαν.....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνι-
 σμα, διβόλισμα); *Ναί.....*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῆ (μὲ σκαλίδα,
 τσαπί κ. ἄ.); *Να γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων*
περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχε-
διάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχε-
διάσματά τινων ἐκ τούτων).

τὸ κ. μέγεθος τοῦ ὄργου. εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων
καὶ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων.....

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
 που· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν). Ζ.ό...
 κοινὸν. οὐκαπὲρ. (τῶν ἀπ. α.). τὸ δ. π. ἀφ' οὗ. ἡ ἐκ τοῦ.
 κατωτέρω... στήλητος:.....

6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα
 καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν
 Ζ.ό.ν. ἀκαλομηδία. καὶ τῶν βοηθῶν. ε.....
 "ε. κ. ἀπονη".

7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπο-
 ρὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγένετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου
 εἴδους. Ζ.ό.ν. τῶν ἐχοντα. τῶν ἀνδρῶν. ε.....

8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφᾶς τῶν
 ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ. κατρίως. τὰ ἐνοικία,
 τὰ ἡ. ἡ. ἐχοντα. ἀνδρῶν.....

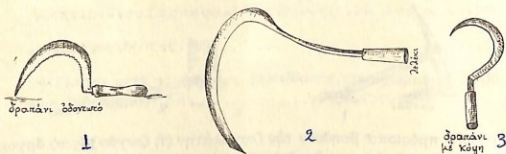
9) Πῶς ἐγένετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμή-
 λων. ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές)
 καὶ ἄλλως. ἐξίνετο. καὶ γίνετο. εἰς αὐλάκια.....

Β. Θ Ε Ρ Ι Σ Μ Ο Σ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά.
 (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) Μὲ τὰ δρεπάνια.
 ἡ χρησιμότητά αὐτὰ ἐκ τῶν κατωτέρω εἰκονισθέντων
 τύπων. τὸ ἄνω καὶ τὸ τρίτον, ὡς ἀκριβῶς
 εἰκονίζονται, δηλ. καὶ ὀδοντωτὸν καὶ βέ. κάψη.....

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
 ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περίγραψετε· ἐπίσης νὰ
 σχεδιάσετε τὰ ἔργαλεία ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἔργαλεία (π.χ. κόσσοι) θερίζοντο
 (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
 ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). Ἐχειροποίητο
 τὸ εἰκονισθόμενον ἔργαλεον, ὡς ἀκριβῶς ἐκεῖ καὶ ὀνομάζεται
 «δρεπάνον» με ὀμαλὴν κόψη.

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἔργα-
 λείου ἦτο ὀμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). Διὰ τὰ....
 δημητριακά. καὶ δρέπανα καὶ βέ. ἔργαλιν. καὶ βέ.
 ὀδοντωτῶν. Διὰ τὰ βιανὰ βόνο. ἔργαλιν.....

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του; (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
 γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;.....
 Τὰ σιδηρῶν. μέροϊ. ἐλέγετο. κάψη. καὶ τὰ ξύλινον....
 χέρι.....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ καλοῦνται ἀγκαλιές. ἔλεγχοντο .. ἀγκαλιέσ.

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπήρχον (ἢ ὑπάρχουν) θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τρόπου καὶ ποῖον ; Ἄνδρες καὶ ..
γυναῖκες . τοῦ χωρίου καὶ μόνον

2) Πῶς ἤμειβοντο οὗτοι μὲ ἡμερομισθίον (μεροκάματο) ἢ κατ' ἀποκοπήν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή; εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; Τὸ ἡμερομισθίον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μὲ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν εἰς τὸν τρόπον σας ὀνοματολογία). Μερονέμετρο καὶ ..
ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ἐργασίας καὶ ἐξ ἀμοιβῆς .
2. ἐκ τῆς ἀμοιβῆς καρπῶ ἀναλόγων μετὰ ..
φαγητοῦ

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερον τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύλαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; Ἐπίσης κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλλοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται κόπωσην (δηλ. νὰ μὴ πονῆ ἡ μέση των) ; Ὁ δὲ ἐν .. ἐκ τῶν

4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός; Ναι...

Ἐπερωτησάντων τὴν Αεωτέρην καὶ Ἑταέρτην:

5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια; Καταγράψατε αὐτά. Ἐπερωτησάντων...

Κρητιμὲν φαντινὰδες:

6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένου ἀθήριστοι; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ με τοὺς ἀποκοπέοντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶδημον ὡς πρὸς τὸν θερισμὸν. Ἐπερωτησάντων...

Ἐκ τῆς πρώτης συνηματίας τοῦ νέου καρποῦ

ἔχοντα καυλῶν καὶ ἔπαφουλεταιτο

ὡπὸ τῆς χυγκικῆς εἰς τὴν θρόνον τῶν χωρῶν

καὶ ὄποιον ἐωχαινέν νὰ γιγίση πρῶτος

νιφά τὸ ἔπαφον...

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχυῶν.

1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχυῶν. Ποίαν ἡμέραν; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον; Τὴν βρώτην καὶ...

Στ. β. ἡμέρας, τὸν δὲ εἰπὸν καὶ κειθὴν τὴν

ἔπαφον καὶ μετ' ἐπαφον. Τὸ δέσιμα ἐγένετο

πρωτὸν καὶ ἔπαφον...

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς. Ἰανουάριον.
 καὶ Φεβρουάριον. Ἀπρίλιον. Σεπτέμβριον
 καὶ Ὀκτωβρίον.....

2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
 μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
 ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
 ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
 φωτογραφίαν. ε.π. ἔξαγωγή. ἐνίσι.α. μ.ε. τ.α.τά.πα. κ.ο.κ.
 ὡς τὴν. εἰκοσι.το.έν.ων. εἰς τὴν. σ.ε.λί.δα 11.
 ἄρι.θ. 2.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
 χειμῶνα μὲ ξηρά χόρτα (π.χ. σανόν, τριφυλλί, βίκον); Ἐάν
 ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
 κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ. Μόλον. δια.
 ξηρῶν. χ.άρ.των. τ.α. ε.π.ο.π.α. ἐν.ε.φ.ί.το.κ.ο.
 ἐν.τ.ων. χ.έ.ρα.μ. ἀ.φ.ρῶν. καὶ. καθ. ἐξ.η.ε.κ.
 να.π.ο. ἐ.ὠ. τ.ά.φ.α. καὶ. κα.τ.ά.φ.ιν. ἐ.δ.έν.ν.το.
 εἰς. ἀ.φ.κ.α.τ.ι.α. καὶ. β.ε.π.ε.ρ.έ.φ.ο.ν.τ.α. σ.τ.ά. σ.π.π.

2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
 σαν κ.ά.) Ἀπρίλιον ἢ Μαΐον. Μὲ δρεπάνι ἢ γακκίρι
 ἢ καὶ κέ.τ.ό.χ.έ.ρ.
 (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

3) Ζήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
 ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
 κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

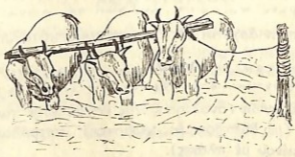
φωτογραφίας)

Γ' ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἄλωνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. Μ.έ.χ.ρ. . τὸ . 1956 . συνκεντρώνοντο . εἰς . τὰ . ἄλωνια . ὅπου ἔσχημάτιζον . τὰς . δεματικὰς . τὰς . τοῦ . 1956 . καὶ ἐντεῦθεν . συνκεντρώνοντο . εἰς . τὴν . θέσιν . ὡραία . τὴν . ὄδον . ἄλλα . ἡλικίατα . ἡμέ . ἀλωνατικῆς . μηχανῆς .
- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεματικά. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται : θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησός; Ὑ.ν.τ.ε.τ. ὀνομάζεται . ὁ . ἄλων . χωρὰς . δεματικῆς . ἡ . τὸ . παλιό . τ.ε.τ. . εἰς . τὴν . κεντρικὴν . θέσιν . τὸ .
- 3) Ὑπῆρχεν ἀνεκάθεν εἰς τὸν τόπον σας ἄλωνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἄλωνι; Ἐφῆρξον . ἐνέκαδεν . ἄλωνια .
- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἄλωνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; . Κατεσκευάζετο . εἰς . θέσιν . εὐάερον . ἑυκλήνῳ , διὰ . νοί . ὑψάρχη . διευκόλυναι . εἰς . τὰ . ἄλωνια .

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.
 Δὲν ἐπηρκεῖ ἀλωνόστυλοι. Τὰ δὲ μέρη τὰ ἐλάοντα

καὶ ἐκκορπίζοντο. μὲν ἀπὸ ἀλωνι, τὰ δὲ ὑπελάσιμα
 ἀπὸ τοῦ τοῦτο εἶδος ἐκτινόντο εἰς τὰ πλάγια καὶ γηρῶν
 τοῦ ἀλωνινοῦ. καὶ ἐρρίπτοντα ἐρρίπτερον:.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
 ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

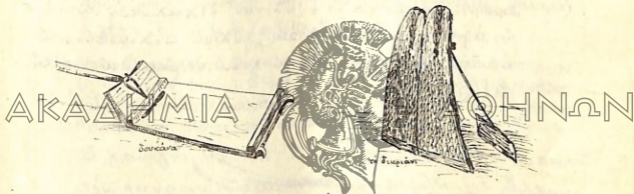
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
 νιοῦ ξυλίνος στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγηρός,
 στρούλουρας, δουκάνη, βουκάνη κ.ἄ.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἐρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. Τὸ...

ἐλλομίζοντα. ἐκτινόντο ἀπὸ ἑνὸς καὶ ἑξῆς καὶ καταπατῶν τοῦ χωρῆου
 μετὰ τὸν στῦλον ἀπὸ τὸ κέντρον τοῦ ἀλωνιοῦ τὸν ὁποῖον ἀγρό-
 τῶν ἐξῆς. ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς
 βουκάνη καὶ ἐπὶ αὐτοῦ ἄλωνι, ἐρρίπτερον οὐκ
 καὶ ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς
 καὶ ἐπὶ τῶν ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς ἐξῆς

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειάς,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλωνισμὸς κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτου-

τες και σχετικας φωτογραφιας η ιχνογραφηματα) η δεικνυται η ζωα τε ζυγυ του στα κεντρο του ζυγυ ελατουν τα κοττρα τα οποια προσεδενον με υχοινιον με τον εωλοδουρον ο οποιου τον ωρδν τουτο ελθεν εσο οη χει εδ. 40 του εζε εδον ενδ εωον με εωλοδουρον; το εζε εδον με τον εωλοδουρον, ωδ δικ τα ερζημα και διεντι ελετρον εσφεν την εωλοδουρον.

- γ) Που αντι του αλωνισμού δια των ποδων χρησιμοποιειται και μηχανικον αλωνιστικον μεσον π. χ. χονδρη επιμηκης σανις εις εν τεμαχιον η δυο, προσαρμοζομενα. Αυτη ωπλισμενη εις την κάτω επιφανεian δια κοπτερων μεταλλινων ελασμάτων η αποσχιδων σκληρου λιθου εξαρτάται εκ του ζυγου εξευγμένων ζώων, σύρεται δ' ουτω κυκλικώς εντός του αλωνίου επί των έστρωμένων σταχύων δια τον αλωνισμόν των.

Σημειώσατε, εάν άπαντα εις τον τόπον σας το αλωνιστικον τουτο μηχανημα η άλλο τι, το ονομα αυτου (π. χ. δουκάνη, δικριάνη, βωλόδουρος), περι της κατασκευης του, το σχημα και τας συνθήεις διαστάσεις. Από που το έπρομηθεύοντο παλαιότερον και σημερον. Επίσης πώς γίνεται η χρήςις του και δια ποια δημητριακά. Έλωνίζοντο (η αλωνίζονται) όλα τα δημητριακά με αλωνιστικον μηχανημα; Μήπως π.χ. η κριθη και τα όσπρια (κουκκιά, ρεβίθια κ.ά.) ήλωνίζοντο δια των ποδων ζώων ζευγνυομένων και περιφερομένων επί των σταχύων τούτων;

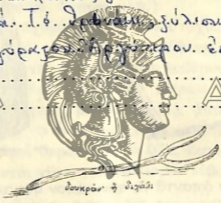
8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;.....

Ἀρχεπει... π.γν... 2 πν... ἡ... 9:30'. ἑρμηνύην. καί...
 ὠσάει. π.γν... 6 πν. φ.φ... ἡ... 6:30'. ἀνάλογα. π.γν...
 ῥέεως. τ.α.ω... ἀλωνι οὐ. ὠ. π.φ.α. τόν. ἡ λισον.

12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινες τόπους χρησιμοποιεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Τα. διχάλι, ξύλιναν. διχαλωπών. ἀπό δρυ
 ἡ. ἀφριεδιά. Τ.φ. δουκράνι, ξύλινου. μελεμπόν, τό...
 ὄνησι. ἡξυρέκρον. ἡξυρέκρον. ἐρηραμκεύοντο. τά.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυς ;

Διακρυσ. ἑπιμααψνε. τδ. ἀλωνιμέλ.
 καί. φέρει εἰς. π.γν. ἐπιφάνειαν. τολα. ἀκράτους.
 ατ. α. χυδ. ὠδ. καί. τοὺς. ἐπιφισομένους. στα. φλάχια. . .

14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὀδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἢ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

ἡσῆρχε. τία. ράβδος. ὠρός. τοῦτα, μαμακ...
 καί. ἡλωρά.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἀχυρα καὶ τὸς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) *Π.Θ.Χ.Π.Ο.Ι.Μ.Ο.Δ.Ω.Α.Ε.Τ.Ω.*

Ἐοί.θ.η.δ. καὶ. δ. β.δ.λ.ι.δ. π.φ.α.ι. (κ.δ.φ.κ.ιν.ο.ν. σ.τ.ρ.α.ρ.ι.ν.ο.ν.)
λ.δ.ν. κ.α. τ.τ.ι.χ.κ.ιν.ο.ν. ω.α.τ.ο.ν. μ.έ. ρ.ε.φ.ά.λ.α.ς...
Ἄ.π.ά.λ., ὡ.λ. τ.δ. χ.δ.ν.δ.θ.ο.ι. τ.ῶ.ν. δ.α.μ.τ.ι.χ.λ.ω. (φ.κ.ε.α.ί.)
π.φ.λ. χ.μ.ε.δ.ί.

- 7) Ὄταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ; *Π.Θ.Χ.Π.Ο.Ι.Μ.Ο.Δ.Ω.Α.Ε.Τ.Ω.*

χ.ρ.ε.θ.η. π.α.ν.τ.ρ. ε.π. τ.ῆ.ν. ὡ.λ. κ.ο.ρ.υ.φ.ῆ.ν. ἢ. ἔ.θ.μ.τ.ι.χ.λ.ω. (φ.κ.ε.α.ί.)
τ.ο.ῦ. λ.ι.χ.ν.ι.σ.μ.α.τ.ι.σ.μ.ο.ῦ. ε.π. τ.ῆ.ν. ε.ἰ.ν.ω. φ.ε.ρ.ο.ν. τ.ῆ.ν.
ε.ε.λ.ι.δ.ο.ς. δ.δ.ε.

- 8) Ἄ λ λ α ἔ θ ι μ α προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. *Π.Θ.Χ.Π.Ο.Ι.Μ.Ο.Δ.Ω.Α.Ε.Τ.Ω.*

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἄλωνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποῖα ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἄλωνι; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἰπραξίν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

κευσις εις την υπαιθρον ; *Εἰς τὰς οἰκίας καὶ ἐπὶ
 δωματίω μαγνητικῶν ἀχιραῖνων...*

5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλύτερους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

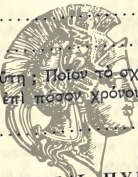
*Ἄλλοι ἐκκρίνον διαλογὴν ἐνώ. τὸ ἀλώνει συλλέ-
 χοντες πρὸ τοῦ σπόρου τὸν εὐρισθῆναι ὡρῶν
 καὶ βόρειαν κέρσι, τῶν εὐραῶν καὶ δ. τ. σ. ἀντιθέτω
 κέρσι δ' ἀπ' ὑσπεύρε τὸν ἰσχυρότητα (ἀμέστων)
 κερσίων. Ἄλλοι δ' ἐν κερσίων ἐπιλοχῆν, ἀλλὰ ἔπαρσαν
 ἐπὶ τὴν τύχην καὶ ἔπειρον.*

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Ὁ. α. :

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς τοῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Δ'. ΕΤΗΣΙΑ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ υπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἄποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

*Ἀναβον .. φωνιὰ .. φόνος ἀτά κάψιμο τῶν Ἰούδα
 καὶ ἀερὶ ὥραν .. ἰσχυροτερικὴν τὴν ὥραν τῆ
 ἐκκινήσεως .. εὐ .. διὰ τὴν ἐμπίστα...*

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

*Μ. Σάββατον, ὥρα .. ἰσχυροτερικὴν ...
 ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐμπίστα ἀμέστων ...*

2) Πώς λέγεται η φωτιά αυτή; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....
...*δέν. έλ. εν. ιδι. κί. τ. ερ. ον. ό. νο. μα.*.....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν την πυράν' παιδιά, ηλικιωμένοι, ποίος άλλος; ...
...*καί. τ. εκ. παι. δι. α. και. ο. ε. η. λ. ι. ι. α. η. ε. υ. ο. ε.*.....

2) Ποίος ή ποιοι συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. διά τήν πυράν.
Τά κλέπτουν; "Αν ναι, από ποιον μέρος; ...*ε. α. ε. υ. ν. ε. λ. λ. ε. ρ. ο. ν.*
ο. ε. π. α. ι. δ. ε. λ. α. ο. ε. π. ο. υ. τ. α. ε. υ. ρ. ι. ε. υ. ο. ν. (ε. ε. π. α. ρ. ε. υ. ο. υ.)
ε. π. α. ρ. η. και. κ. ρ. ο. η. / ι......

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

Μα. α. λ. ε. η. μέ. ρ. α. ι. π. ρ. ο. η. ρ. ο. υ. ε. υ. ο. υ. κ. ε. ν. τ. ρ. ω. ν. ο. υ. σ. ι.
δ. ο. υ. τ. ω. ν. π. α. ι. δ. ι. ω. ν. τ. α. ι. ζ. υ. λ. α. δ. ι. α. τ. η. ν. φ. ω. τ. ι. α. τ. η. ς
ε. υ. ι. λ. η. κ. α. ι. α. ς......

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποιαί αί συνήθειαι εις κάθε τόπον δια κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, ξόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τά σχετικά κείμενα *κα. και. τ. α. κ. ε. ψ. ι. η. ο. υ. ο. υ.*

η. ο. υ. δ. α. ε. υ. α. ι. ζ. α. ν. τ. ο. ν. τ. α. υ. ρ. ε. κ. ι. ε. ζ. η. κ. ρ. α. τ. ο. ι. δ. ι.
ε. υ. λ. η. κ. α. ι. ε. ε. α. υ. ι......

2) Πηδήματα, χοροί γύρω από τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

η. η. χ. ι......

- 3) Τι καίονται εις τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάκιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

Ἰέν. ἦνάποποπο. ποι αὐται. εἴ γραφεί.

- 4) Καίονται (ἢ ἔκαιοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς) . Νόμι. κατεσκευάσ.

Σεπο. ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα. κ.ε. γύλα. μαλ. . .
βαλκαδ. ἐνδύματα

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ι)ΘΕΣΙΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΑΙ ΚΥΡ ΓΥΜΝΗ
ΑΡΙΘΜ. ΠΡΩΤ. 25
ΑΡΧΗΘ. ΔΙΕΚ. 12

ΕΠΙΣ...
Αριθ. Πρωτ. 444
10.3.70

Έν Αι-Κύρ-Γιάννη τη 10-3-1970

Π ρ ό ς

την 'Ακαδημian 'Αθηνών
Κέντρον 'Ερεύνης
της 'Ελληνικής Λαογραφίας
διά
(του κ. 'Επιθ) του Δημοτικής 'Επι)σεως
Δ. Περιφερειας Χανών)
είς 'Αθήνας

"Εχομεν την τιμήν να επαναφέρωμεν ύμιν συνημμένως τό άποσταλέν
πρός συμπλήρωσιν 'Ερωτηματολόγιον, τό άφορών είς τόν έν γενεί γεωργικόν βίον
των άγροτών της περιοχής μας, συμπληρωμένον κατ' ερώτησιν, ως καί προχειρους
σημειώσεις συνοπτικής, τάς όποίας άκρατήσαμεν από την εξέτασιν των πληροφοριο-
δοτών μας.

Διευκρινίζομεν ότι αι σημειώσεις έγγραφοντο ως ακριβώς ώμίλει ό εξεταζόμενος
πληροφοριοδότης καί κατά προσέγγισιν είς τό τοπικόν λεξιλόγιον, διό καί παρα-
τηροῦνται άναχρονισμοί καί τινες άσυνταξίαι.
Συναποστέλλομεν επίσης καί όλίγα σχεδιαγράμματα πρόχειρα, δι' ένκεινα τ' άντικει-
μενα, τά όποία δέν διευκρινίζομεν μέ τά υπάρχοντα σχήματα έν τῷ έτηματολογίω.
Δυστυχώς δέθ σώζονται είς άκεραλαν κατάστασιν ώρισμένα παλαιά γεωργικά έργα-
λεϊτα καί σιεύη, διά νά τά φωτογραφίσωμεν.-

Μετά τιμής

0

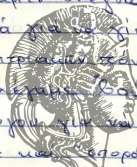
Πρόεδρος του Σχολείου

1. Περιγραφή του γεωργικού βίου

Α. Σπορά.

Όταν θέλαμε να σπείρουμε δημητριακά, εξαγορεύαμε τα χωράφια δύο φορές. Τόν Μάρτιον και τόν Ιούνιον και ύστερα τα σπέρναμε τόν Ιουλίωρη ή τόν Νοέμβωρη ή τόν Δεκέμβωρη. Το χωράφι δέν τό βωθρακοποιούσαμεν.

Όταν θέλαμε να σπείρουμε ή να φυτεύσωμε κηπευτικά εξαγορεύαμε ωάρι μιά-δύο φορές τούι κήπου, όταν τούς βρείναμε στεγνούς, και τούς βωθρακοποιούσαμεν μιά φορά για να γίνει φιλό το χώμα. Το σπόρο των δημητριακών τόν βάγαμε σε ένα ακαδημαϊκό χέρι. Βούρναμε τούς τούς άπό τριών πρόβιων κρήνων για να μην φερνά τό νερό. Μερικοί τίν λέγανε και "σποροβούρνα".

Λιβάσματα δέν είχαμε τότε, αλλά ούτε κοπρά βάγαμε γιατί τήν σπείναμε στις έλιές και στους κήπους. Μόνο που καίγαμε σάκνω στο χωράφι τα "φρύγανα" και τα "τσάβανα" και είχε και τα καίγαμε ένα, δύο ή και τρία συνήθη έτη που τα είχαμε άσπορα (άφρανόπανα) και έτσι τό χώμα ήτανε μαύρο σχεδόν, όταν τό σπέρναμεν.

Ήσπέρναμεν σπίνω και άνοιτοχώραφα και τις "χαλέπαι", γιατί έδώ οι έλιές μας είναι σιμά φυτευμένες και δέν έγινίτο ο καρπός. Πολλοί τις έσπέρναν και αυτές αλλά με άσπορα. Σε μερικό άνοιτοχώραφα είχαμε και σπιτάκια και μένοσε και έτσι, γιατί ήτανε "φαταρία" να "κονβαζούμε" κάθε μιά κι' άλλη (εκάδι μέρσι) τόσα "κονζούκουτα" (δημ.

βόδια, έλιετα, σπέρου, σκαλίδα κ.λ.π.)

Παιλαιότερα έχρησιμοποιούσαμε βόδια για τó χωράφι
 και τó ζεύαμε δυό-δυό. Τού βάζαμε τόν ζυγό,
 και ήτανε δυό λοχιών. Ο ένας ήτανε μέ "μάγκουρα"
 δηλαδή δυό ζύλα μέ κεφαλή στο πάνω μέρος, περνούω
 από δυό βύες τού ζυγού κι έβαζαν ανάμεσά τους τόν
 λακμό τού βουχιού και έδένοντο άνω κάτω μέ σχοινί.
 Ο άλλος ήτανε μέ τά "ζεύλα". Δηλαδή ένα κομμάτι
 χλωρό ζύλο βείβαινε και τó "χρτίζαμε" στις φλόδες
 φρωτιάς και τó κονδουρώναμε και τó περνούσαμε κάτω
 από τόν λακμό τού βουχιού και έφερνούσε άνω τις
 κρύπες του ζυγού και άνω πάνω του άνοιγαμε
 δυό τρύπες "ωάντα κι άλλα" και έφερνούσαμε ένα είδηρο
 μέ "όχιμαδά" άνω όπου φερνούσανε τά "λουρα". Τά
 λουρα άλλι ήτανε σιδερένια. ήτανε μία "μισοκουλούρα" (ή
 ήμικυκλή), και είχε στα άκρα χάντζους στους οποίους
 φερνούσαμε δυό στενάρια και κουλούρες. Αίτές άλλι τις
 κουλούρες τις φερνούσαμε σε μία άλλη "μισοκουλούρα"
 μέ χάντζους χριστού, και είχενε στη μέση μία δελιά
 και φερνούσαμε άνω ατή τόν "καθρό" (ένα είδηρο μέ
 κιαθένα τά δυό τόν άκρα ομορρόπως) και "κετίζαμε" (ένωψαμε)
 τά λουρα με τ' άλλέτρι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΧΗΝΩΝ

Τό άλλέτρι μας στην αρχή και μέχρι τó 1935 ήταν
 τó ζύλινο και άυστελετό άνω τó σταθάρι, τήν "όχη"
 "τό ωδάρι", τή "σπάδη" και τις σφήνες. Μπροστά στο πόδι
 έκαρπώνανε τó όχι. Τό κάναμε τó ζυλάλετρο μέ φλατα-
 νένιο ζύλο. Τό χωριό μας ήτανε ένας και τά πελοποι
 και τόνε λέγαμε "βιλε-ρα". Αλλά από τó 1935

Έφερνε ένα σιδεράλετρο δίπτερο, μά αυτό δεν
 "εοίχενε" ωαρά μόνο στο "ωαχιά" χωράφια. Μετά
 έφερνε στο ίδιο χρόνο και μονόπτερο. Σιγά-σιγά
 ύστερα ωήραμε όλο "σιδεράλετρα".

Στό βυχάλετρο ή όχημα έγινιντο άπό ένα διαλλωτό
 σί σχήμα βύλο. Δηλαδή ήτανε διχαλωτόν στό πάνω
 μέρος μέ τό ένα μέρος του διχάλου χονδρόν "σα-ίσα"
 νά ωιάνινται μέ τό χέρι "βοίγια" και τό άλλο μέρος τού
 διχάλου λεωτόν, ως τό δάτυλόν μας. Μετά ο άλιπερς
 άνεβε φωτιά και έβριζε τό μέρος του διχάλου,
 που ήτανε χοντρό, ωράς τά έβω και έκανε τό μέρος
 που ωιάνασε τήν όχημα. Τό άλλο τό βριζε ωρός τό
 μέρος και τό έκανε "χονδρό" χι να ωερνά ο βούτι
 βοίγια. Μά έπαιδα, μη έβριζε πού ήτανε
 δεν βούταμε τέτοια βύλο, βούταμε ένα άλλο "ντέτο"
 (έίγιο) και του άνοιχαμε τούπα στό πάνω μέρος και μέσα
 ωελεμούσαμε ένα κομμάτι βύλο και τό βούταμε και
 τό μπρουώνουμε "άνατα κι άλλη" (άπό τό ένα και τό άλλο
 μέρος).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

Γιά να "λαλούμε" τά "βοίγια" είχαμε μειά βουμέντρα
 που είχεν στήν άκρη ένα καρρι κι "ετοιώνουμε" τά βύλα.
 Στην άλλη άκρη είχενε ένα σιδερένιο "κατσόνι" κι έμοι
 βρίζαμε τ' ωλέται άπό τά χύματα και τ' άχέται.
 Γιά να "εραμετίσαμε" (= επιδιωρώνουμε) τά βυχάλετρα είχαμε
 ένα σκεωάρνι, ένα σίραμα (= σκεωοριώνι), ένα άρίδι κι ένα
 βυλορά (= πιμα).

Τό χωράφι τό κάναμε, άλλοι άπό τήν άκρη και μέ
 ίσους άύλακίς άνά-άπό και άλλοι "χέρου-χέρου" (επι-
 ριφερακίς) άπό τήν "έβω" (έβω) άνάτα και τελειώνουμε

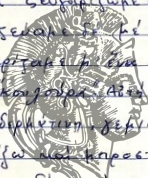
στη μέση και ἄλλοι ἄσος τὴν μέσην ἐτεχνώσατο
στὶς ἄκρες. Αὐτὸ ἐγένετο συνήθως μετὰ τὸν ἐρχομὸ τοῦ
περιγεγραμμοῦ **Θιόδωραλέτρου**. Μὲ τὰ ζυλάδετρα ἐγινόντανε
μέ αὐλακίαις πᾶνω-κῶνω.

κατὰ τὴν ὥρα τοῦ ζευχαρίσματος ἐλέγαμε: "ἔσω"
γιὰ νὰ γυρίσῃ τὸ ζῶο στὴν "τρέτῃ" (ἴσιν) ἀύλακιά.
"Ἄνω κῶ" γιὰ νὰ ἔλθῃ τὸ ζῶο λιγὸ ἀνώαυω. "Παραβόλι"
ὅταν ἔλεγε τὸ ζῶον νὰ ὠρεῖται ὀκεί' ἀπὸ μιὰ πέτρα ἢ
ἓνα ἔνδρο (δηλ. πρὸς παράμακριν ἀντικείμενον πῶσι). "Ἐλα αὐτῷ"
ὡσὺ τὸ λέγαμε γιὰ νὰ ξεκινίσουν τὰ ζῶα ἔπειτα ἀπὸ
λίγη ζευοίραει (ἀνέσθασαι).

Ἀργότερα ἀρχίσαμε νὰ ζευχαρίζουμε (ἀρχώνουμε) μέ ἓνα ἢ
καὶ δύο ἄλλαγα. Τὸ ζεῖαμε δὲ μέ διαφορετικὸ τρόπο ἀπὸ
τὰ βόδια. "Ὅταν ζευχαρίζαιμ ἓνα ἄλογο ἢ ἡμίονο, τὸ
ἐλάμε στὸ ἄκρο τὴν κοιλίαν ἄνω ἢ πρὸς ὀπίσθιον
δαυτιζιοῦς κοιλίαν δὲ πρὸς ἄνω, χερίσμεν μέσα μέ γρηὸ χροῖα
ἢ τρεῖς ζῶω. Στὸ ἄω ἔξω ἀπὸ κεραιτικὸ μέρος εἶχε σίδερον
στὸ ἴσιο σχῆμα ὡσὺ εἶχαν δύο χάντζουι βωὸ τοὺς δασίους
δένανε τὸ σχοινί. Βὸ σχοινί αὐτὸ πηροῦσε ἀπὸ τὸ σαμαράνι
ποῦ ἦταν στὴν μέση τῆς ράχης τοῦ ζῶου. Αὐτὸ κετακινώ-
ζετο ἀπὸ δῆμα καὶ εἶχαν εἰς τὶς δύο ἄκρες ὅπαι γιὰ νὰ
ἄνωγῃ τὸ σχοινί ὡσὺ λέγαμε. Τὸ σχοινί αὐτὸ ἰσοχυρῶ καὶ
βῆναι εἰς τὸ "κοσολόφυλο", τὸ ὁποῖον ἦτο ἐκ γύλο ὡσὺ
εἰς δύο τῶν ἄκρας εἶχε ὠρεατέρας δύο εἰδηρεὶ δηλιεὶς
οἷς ὁποῖαι ἐδένετο τὸ σχοινί. εἶχαν δὲ ἐκείνη εἰς
μέσον του τὸ κοσολόφυλο ἕτερα σιδερεῶ ὅπαι ἢ ὁποῖαι
ἐσπερῶτε εἰς ἐξήρητα (χάντζου) τοῦ ἀλιτεροῦ (αἰθιροῦ)
καὶ ἐκύρετο τὸ ἀλιτερι.

Μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ἐξεύαμε καὶ τὰ δύο βουλάρια
(εἰμίονοι) μὰ μέ μιὰ διαφορῶ. εἶχαμε ἓνα τρίτο "κοσ."

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

τό ποῖον ἔβλεπε τὰ δύο ἄλλα κορολόγια τῶν
μουλαριῶν μέ τό ἀλέτρι, μέ τή δειρᾶ θηλιή ὡς
εἶχε με αὐτό στή μέση του, ὅπου ὁ καθρός ἔβρισκε
πὸ κλίτσι καί στή θηλιή τοῦ τρίτου κορολόγιου.

Μόρη ἔδενανε τὰ δύο μουλάρια ἄσὸς τό "κασιόστρι"
(εἶδος διρμέτινον παρόμοιον τοῦ χαλινού) μ' ἓνα χοινί
ὡς φερνοῦσε ἄσὸς τὸν χάντζο τῆς ἔχεις καί τό
λέγαρε "ζεύγη". Τό ἴδιο χοινί ἔχαρε καί σὸ ζεύγημα
τῶν βουγιῶν, μόνο σὸς τοῖς τό ἔδενανε αὐτιῶν
ἄσὸς τό κίρατό τους.

Ἀρχότερα ἔναρκα μέ ἄλλαρι σὸς σοβαρέει
του. Βάγαρε ἑῶνῶ καὸς τό δέρμα του, φέβοντες
την, μέ σιδερένια φέβοντες, ἡ ὅσκι εἶχε δύο χάντζο
σφιδόν κουλορωτῶν (εἰλυτοῖς) ἄσὸς τοῖς ὄσκιῶ
ἀενοῦσε ἔσκιῶ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

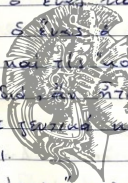
Πρῶτὸ νὰ ἀρχίσιμε σὶ σπορέ καναρε τὸν σταυρόφει
καί "κόβαρε" σπορέ ἀπὸ τὴν ἔχαράσαρε μέ ζουρίστ
ζουρίστ ὡδῶτος ὡρίλου 4 μέτρο καί ἄσὸς ἄσκι ἔσκι
κοῦ χωραφιοῦ. Τὴν σπέρναρε αὐτὴ καί μετὰ τὴν ζευγα
ρίσαρε. Ἄμε τελείωνε ἔχαράσαρε ἄσκι. Τὸ βρέδυ, ἄν
δὲν "προφταίναρε" νὰ κάτσηρε μετὰ τὴν καναρε μικρὴ
σπορέ. Τὴν χαράσαρε δὲ τὴν σπορέ μέ τὴ "ἐκαλιδᾶ"
τὴν ὄσκιῶν εἶχαρε πάντα μαζί μας, γιὰ νὰ δωλοκο
ποῦμε καί νὰ ἀνάφτσηρε τοῖς χύρου καί τὴν ἕσκι
τοπιέ" ὅσκι δὲν ὡήσιμαν ἐμεῖ τὰ γῶνα.

Λιωάσφατα σὶ σπορέ ἔχρησθησαιοῦσαρε μετὰ
τό 1912 τό λεχόμενον "χουανό τοῦ περοῦ".

Μόρη τὸ χωράφι καί σπέρναρε φέτος φερνοῦσαν δύο-τρὴς
φρόνια νὰ τό ζαλοσιφίσηρε, ἄν εἶχαρε ἄλλα "ζεκουρκαρένα"
χωράφι γιὰ σπορέ ἢ ἔδωκατῶναρε (εἰνοσιφίσαρε) ἄλλοσκιῶν.

πού είχανε σωστό κι εδίνανε γιὰ "ωλερική" τόσο καρπό, όσο έβαζε τὸ χωράφι πατά τὴ σπορά του.
 Ἄλλες φορές πάλι σπέρνανε τὰ "εὐφρασιακά". Δηλαδή έβαζε ένα τὸ χωράφι καὶ τὸ σπόρο κι ὁ ἄλλος τὸν κόπο ζωὸ τῆ σπορὴ μέχρι γέλους, ὅπου εἰσιρρίζανε μετὰ τὸν καρπὸ στὸ ἄλωνι.

Ἀκόμη όταν ένας εἶχεν ένα "ζευτιό" (= ένα βόδι, ένα ἄλογο, ένα κίτρινα ἢ καὶ ένα ὄνο ἀνοήτη) εὕρινε ἄλλο ένα, πού εἶχεν κι ἐκεῖνος ἄλλο ένα κι "εὐστειάνα" καὶ λιγότανε "εὐστειά" κι ἔκαναν μὲ-δύο κέρει στὸν ένα καὶ μὲ δύο κέρει στὸν ἄλλο. Επήγιναν κι οἱ δύο μαζί πάντε καὶ ὡστε τρυφάρει ὁ ένας ὁ ἄλλος. Τὴν ὥρᾳ πού τρυφάρει ὁ ένας ὁ ἄλλος μπορούσε νὰ ἀνάβη τὸν γύρου καὶ τὴν "καμοτοπιέ" ἢ νὰ κόβη **ΑΚΑΔΗΜΙΑ** **ΑΘΗΝΩΝ**

"Ὅλοι γινιὰ ἔδω εἶχατε ζευτιό καὶ ἔτσι δέν πλερώνανε νὰ μὲ κάνουν χωράφι.
 Ἄπὸ βραδὺς "εὐστειοταρζάρε" καλὰ τὰ ζευτιό, γιὰ νὰ μπορούν τὴν ἄλλη μέρα νὰ σπέρνουν τὸ ἄλετρι. Πολλές φορές σπυκνύστανε καὶ μὲ-δύο ὥρε πρὶν νὰ γημερώσῃ καὶ τοὺς δίνανε ἄχυρα καὶ καρδιό. Ἐτὸ χωράφι τοὺς κρατοῦσανε σὲ σαμπούλια ἄχυρα καὶ καρπὸ (ἀκίβαν) καὶ τρώσανε. Ἐκεῖν δὲ κρατοῦσανε γιὰ διὰ μας "μαγεριά" (= φαρμάκ) ψημένη ζωὸ τὴν "ταχινή" (= τὸ βαδὶο χαρῖματα). Σπυκνύει ὁ σπυρ, "μπουαλιέρο" (βακαλίο), ἐλίες εἰς καὶ σωλὸ σπάνια κρέατ. Πίνανε δὲ καὶ κραδί "μαρο-βαδιό" (= παλιὸ κραδί) σπυρῖου ἐνεκὸ ὁ κώδε "εὐστειά".
 Ὅταν δὲ ἔπικνε βροχὴ μπαίνανε στὰ "σπηλιέρι" (= σπήλαι) ἢ ἦταν ἢ βιάζανε τὰ "καπότα" πού εἶχαν καὶ κουκούλα.
 ἦταν δὲ μαφομένε ζωὸ πρὶνε σωλὸ δυνατὰ ὄρεφένε.

Β'. Το θέρισμα.

Τό θέρισμα άρχιζαρε άωό τά μέσα του Ιουνίου συνήθως και έβαστουσε μέχρι ένα μήνα περίπου, για όσους είχενε πολλά σπαρτά.

Ύχινετο μέ τά δρεβάνια, τά όποια ήτανε μέ όδοντωτή κόγι ή μέ πιτα και ζύλινο χέρι. Τά άχρρά σαρε άπό τούς "δερμητζήδες" (επίβουρχούς) και έκείν τούς βάζαρε τό χέρι.

Ότεν όρως τό σπαρτό ήτανε καχευτικό (επικρό κιάδύκω κοντό κυρίως μεν ώς δύο επιδαμές) τό θέριζαρε μέ τό χέρι και. Οι χυναίτες, ωού έχων λιωότερα χέρια φορούσαν μεν ωαχία κάλινα στό χέρι για νά μην τού κόβη τό σπαρτό όταν θέριζαν μέ τού χέρι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Όταν σπαρτίνα μαρπό τον καναρη (επίβουρχο) και μετá τίς έδενανε κιά έμάτια. Τά σταχια ωήχαιναν ωρός τό ίδιο μέρος, όταν ήτανε μαρπύ και ζωηρό τό σπαρτό, ότεν ήτανε κοντό έβάζαρε μεν άρκασιώ άωό τή ριά μεριά και μεν άωό τήν άλλη και κόναμε τό δεμάτι, τό όποϊον έδένανε μέ τούς "λούρω" (εαυτοί έχινοντε άωό δύο μαυριές χλωρές βέρχες και τίς έδενον μετá τω άωό τά φουντωτά άκρα και έστρίβοντε στό άκρα νά λυχίζουν).

Μετá τά τοωδεκούσαρε τέσσαρε-τέσσαρε, όπου άωοτελουσαν ένα φορτίο.

Αυτό ωού έμνεθ στό χωόρι ωερίνου 10 έως 15 έματωστά στό ύψω έδέρτο "άπουλάρο" και τό έτρωσαν τό "χονδρό ζωά" μετá τό καλοκαιρί. Όσο έμνεθ έμνεσο μετá άλλα "φρίγανα" και κωαδιά και έχινετο λιθασα. μετá τό θέρισμα έτρωχουδούσαρε "παντινάδει"

Κενταύρι ή διδύμοι "ρίγιτινά" τραγοΐδια.

Γ' Εό αλώνισμα

Μετά τό θέρισμα άρχισε τό κουβάλημα τών δερματιών στό αλώνι και έσχηματίζοντο οι "δερμικιές". Τά αλώνια ήταν τά περισσότερα "χιματάλωνα".

Πολλοί είχαν δυό και τρία αλώνια σέ διάφορα μέρη για νά διευκολύνεται καλύτερα. Διό-τρείς ήμέρει πριν άρχισή τό αλώνισμα έτοιμάσαμε τά αλώνια. Δηλαδή τούς κόβαμε τά χάρτα σού είχαν και "έρράζαμε" (έκλείναμε) τίς "τρύπες" που είχαν δημιουργηθή με χύμα, κόκκινο συνήθως, "μαχαζομένο" μαζί με άχυρα. Μετά όλο τόν πάτο του αλωνιού τόν τρίβαμε με "θουτσά"-ελάιλαδινή καρδιά.

Έπίσης και στό "πλασμάκι" (ήδη πέτρινα) έμάναμε με άλοιμιά άσπυ ήταν άσπυ.

Τό αλώνισμα άρχισε κυρίως δεύτερα μέρα ή Τετάρτη και καριά φέρα άλλη μέρα.

Η ώρα δέ και ήρχιζεν τό αλώνισμα ήτο ή 9 ή 9.30' τό πρωί για νά "πυρώσει" λίγο ο καρπός στό αλώνι άπό τόν ήλιο. Τό βράδυ σταματούσε κατό τίς 6 ή 6.30'. Τά δερμάτια έλιόντο και έποδοτεΐοντο χύμα-χύμα στό αλώνι και έσέρναμε με τό "δικέλι" ή τό ξέλινο δρυϊνάκι λίγο-λίγο τόν καρπό και τόν σπάζαμε εκεί σού μες φάινονταν τό καθατό στρώμα αλωνεμένο.

Πρώτος αλώνισεν έμειςος σού δέν είχαν καρπό και είχε ανάφη από ψυχή, άσχετίως άν είχαν ή όχι άσο-δερίσει όλο του τόν καρπό. Όταν αλωνίζαμε σέ "θυμιακκά" αλώνια ή σέ κοινά ακολουθούσαμε ρυθική σειρά. Δηλαδή όποιος "άουδέριζε" πρώτος έκαν

άρχη στο ελώνιομα. Ποτέ δεν εδωλέγαμε σε
ελώνια να ιθαυρώουμε εδωλευτικά.

Τό ελώνιομα στην αρχή εχίνετο μέ βόδια και
όνους καμιά φορά ματί και χωρίς βωλόεφο.

"Εδενω μέ τό σχοινίον τό ένω γών μέ τό άλλο μέ
τή "θελιά" από τόν λαμό ή τό κέρατο και ερίετο
ή "θελιά" μέ τό σχοικί εάν ελυσίδα χωρίς να εφίχη
τό γών και τό έσφορον ή τό "λαλούσαν" (επί κηπουσάν
ἀπό πύω χωρίς εδωχόν κηπουτά). Ένας μόνο κήποιος τού χωρίου
είχεν στήσι στο κέντρον τού ελώνιου ένω στυλον και
ωροεδενεν έκει τό σχοινίον τού γών και εχρίεην
μόνο τον. Αύτός όμως είχεν βωλόεφορ δεμένο στο γών
ωπό ήτο άλλο και ωκόνη στο βωλόεφορ μία πέτρα
μέχρι 50 ούνδες και ήτο μένο του τό γών.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΠΑΙΣΙΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Τό εέψιμο τών γών από τόν βωλόεφορ εχίνεταν
όπως εφίεως κατό τό εεψιμο (εόρχη) μόνο
ωπό τώρα αντί να εέρουν τό άλλοτι εέρουν τόν
βωλόεφορ, τόν όποϊον εδένεμεν στα λαύρα μέ
ένω χουρό σχοικί από κατί ετραχυλέ δηλιέ
ωπό είχεν αύτόι συνήδωι δύο ή καμιά φορά κατί
ήν ο βωλόεφοι ήτο μονόφυλλοι.

Πριν εχορφέμεν βωλόεφορ τού κατασκευάζα
μεν έμεϊς εδω. Πείρναμε μέ ή ένω σαχίε κανίε
ωπό τισ ένώνεμε στη μέση (μέ μικρά κανίε) και κίω
τους τοποθετούεμε τέσσερις ρόδες. Τισ ρόδες αύτις
κένεμε πεδευτιές από γύτο ελατάνου και ώάνω
τους καρφήναμε ωαλίφ ώέταλα τού κουλ-ριου (κατίε)
Από-δύο ρόδες μετά τισ ωερνούεμε ε ένω σιδερίνο

ραβδί ή γύλινο χυρό (ξύλο άφρικανιά ή τι δέντρο). Πάνω στις τρύπες αυτές ρόδες στερεώνανε μετά τις σανίδες και πάνω στις σανίδες κάνανε με γύλα με κρέμα χαμηλή για να κλείνει αυτός που "αχλουσ" (εδουλούει) τα ζώα κατά το έλκωμα.

Αργότερα παρατήσαμε αυτούς τους βυλοσύρους και άρχισαμε άλλους και είχαν κώτω τους άλλοι κορτές λάμες (επιόνια) και άλλοι κορτές πέτρινα "ύχια".

Είχανεν άνομη και κερικά "βαλιονάλαδα" για να φασεύμεν "έν προφτίναμε" την κορρά των ζώων για να κλείνει στο "έλκωμα".

Τό έλκωμα άρχισεν μετά το δέρισμα και έτεχνικεν άρξιν άγχοτατον.

Κατά την διάρκεια της Γερμανικής κατοχής "εσπανίζαμε" πολλές φορές τα στόμαχά για να έδωμε κερικά χυρά να μας ενδίαφερονε τ' άχλουσ.

Τό "έβασνο" τό κύνaris από γύλο πλατάνου και είχε μήκος 30 εκατοστά περίπου μαζί με τό χέρι του. (εόττο)

Τό κοπανίζαμε δέ ώάνω σε άσπρα ή ώάνω σε γύλο.

Είμερον δέν έλκωνίκαμε, διότι ζωό τό 1956 έρχεται έλκωνιστική μηχανή περίπου τέλη ζουλιού με άρχιν άγχοτατου.

Α. Τό λύχνισμα.

Μετά από κάθε έλκωμα είχαμε κι ένα λύχνισμα. Ήραζεύαμε τόν καρπό μαζί με τ' άχυρό του και τόν κύναικε στη μέση τ' έλκωμιού ένα σωρό στερόκαυρο, τό "λακι". Μετά βάζαμε στην άσπη του έλκωμιού τόν "άνεμεδεντή". Αύτός ήτανε ένα γύλο και στη ώάνω μεριά είχαμε δεσει με ένα "ωαχάκι" ένα κομμάτι άμέτρητης και άνω έμει βάζεωαμε πρós τό που φυσούσ

ἀέρας υἰοὶ θάισματι καὶ ἡμεῖς ἀνάλογοι στασι
 χιὰ λύχισμα μέγα στ' ἄλωνι.

Τὸ λύχισμα τὸ κῆναρε μὲ ζύλινα ἄρινα κίκα ποὶ
 πολλοὶ εἰσὶ μᾶλλον τὸ φτεῖχανε μόνου του καὶ ἄλλοι
 τ' ἐφροῦσαν. Συνεχῶς κατὰ τὸ λύχισμα ἔστρεξε
 δίωλα στὸν "λύχιστὴ" καὶ γυναῖκα μὲ καὶ "πα-
 ραγύρα" (εσκούρα) καὶ τὴν ἑαῖται μὲ δύρου καὶ
 τὴν λέγαρε καὶ "δυκοπαρασύρα". Μ' αὐτὴ τῶρα ἡ
 χυκαῖνα "παρὰ γενε" ἀπάνω - ἀπάνω τὸ λαρί καὶ
 καὶ αἰχάνε εἰς ἓνα γύρω τ' ἄλωνιου. Ἄβτε τὸ "κόντυλα"
 καὶ τὸ φερνοῦσαρε μέγα ἀπὸ ἓνα κόσκινο καὶ ἴψικιο

πάνω καὶ τρεῖς καὶ χύρα τὴ δαυτὴ ὁ καὶ τὸ μικρὸ
 καὶ ὅσα δὲν αἰχάνε κατὰ τὸν ἑχίναρε χύρα. Ὅσα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ἀπὸ τὴν ἑαῖται τὸ φτεῖχανε μόνου του καὶ ἄλλοι
 φερνοῦσαρε ἀπὸ δύνου τασκίνο καὶ ἄρμητινο καὶ το
 καὶ τὸ λέγαρε "τελένια εσκούρα" (τέλεσιουρα). Ἄρα τὰ
 κοσκινίταρε μερικὴς φορὴς τὸ ρίχναρε εἰς τὸ λαρί. Λυχνού-
 σαν καὶ οἱ γυναῖκες πολλὰς φορὴς χιὰ νὰ ζεπουραστοῦν
 καὶ οἱ ἄντρες. Τὸ λύχισμα ἔρκετοῦσε (ε διαρμυοῦσε) καὶ
 καὶ δυὸ μέρες, ἀναλόγως τὸ λαρί.

Ὅταν ἀπολυχίστετο τὸ λαρί ὁ κεραὸς ποὶ τὸν λέγαρε
 "μὲ λαρα" ἐχινότανε ἓνα στρογγυλὸ σωρὸς καὶ οὐ καὶ
 ἀπάνω μέρος τοῦ κῆναρε σταυρὸ καὶ τὸ φτυᾶρι. Μὲ
 τὸ φτυᾶρι δὲ αὐτὸ ἐχίνετο καὶ τὸ πηλοῦ λύχισμα, ἔρε
 δὲ ἔφρωρον τὸ πολλὰ ἄχυρα. Αἰώλα εἰς τὸν σταυρὸ
 αὐτὸ εἰσὶ τὸ ἓνα μέρος ἄφαρε καὶ ἕνα μέρος
 πορεῖ καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μαρφώταρε τὸ φτυᾶρι.
 Μετὰ αἰετοῦρε λίγος πορπὸ, τὸν φιλούσαρε εὐχαρι-
 στήντας τὸν Θεόν, κάνατε τὸν σταυρὸν τῆς καὶ

φύραμε χιόνι δ' έως τό δειώνι, χιόνι να εδολογεί
 ο θεός τό μάταρά της. Μετά εξακκιόζαρε μετρώ-
 νται μέ τό "μουζούρι" σού ήτανε ένα κόσκινο μέ
 διαφάντικο σάκο και χυρούσε 20 δυάδες "δάνω-κάτω"
 (=περιου). Οι διακώτες σού περιούσαν τήν ώρα τού αζιανί-
 σματος πύχοντο "χιλε μουζούρια". Τήν ώρα δέ έμεινε
 ήρτικο είνω κέ είνωσάφη τόν "μουκατά" (=φρέος) δ' "Μουκατατζή".
 Αυτός ήπερνε από 10 εδ1 (=1/10) ως φέρον τού Αημοσίου τόν
 όποιον είχεν αυτός έννοιόσει. Έόησαν σ' όλα τ' ελίμια.
 Έόησαν εδίδασκεν και στους "βρωέδες" (=αχρηρίζαμε) και
 ή δυό δυάδες στί ένάτό (1-2%). Τόν κερδ έμεινε έμειναν
 και οι έρεός αχρηρίζοίς σ' όλα τό σπιτία με εδίδασκε
 και σ' αυτός καρπό και σ' όλα προϊόντα είχαρε
 βρώδα ως και κατάσπαυα κέρδ σ' ο.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Είχαν δέ είνωσάφη μέ "μουζούρι" και "μουκατά" και
 κανταρί.

Όσοι είχαν φαμίλια (=δούλοι) τους εδιδαν από τό ελίμια τό
 δικαίωμά τους, που ήτανε ανάλογα μέ τίς διαφωνίες τους.
 Αυτά οι φαμίλιοί ήσαν σωλύ ελάχιστα στό χωριό και. Τούς
 είχον δέ οι ηγεραυτηματίες χιόν δυό-τρία και σεριεσότερα
 καθιό σρά είνω, αν τ' αηχαίνανε καλά".

Ε. Η ΑΠΟΔΙΟΧΕΥΣΙΣ.

Ο καινούριος καρπό έρουλάστο σ' "εμωάρι", βάλια
 καρόνια μέγαλα μέ βείασμα, ή περιορίζαρεν τώσ ζωίος
 τής αποδίκτης μέ τώχον και τόν τριχμηών αυτόν κύρον
 έχρίζαρεν μέ καρπό. Αυτό τό είχεν οι "πολύκαρποι" ζωίος.
 Άκόρη βάζαρε τόν καρπό σέ κορόνια αλειμένα έως είνω μέ "βουτα"
 χιόν να μέ χένεται. Τό ήχερε τό βάζαρε στίς αχρηρίζοις. Τόν σάκο
 τής εσφένης χρονίος μαγαλάρε από τό λαρί έσ' αυτόν και ήπερνε στό
 μέρος αυτού, είνω ως πιά βέρυς ήταν ε πιά μεστωμένος. Άλλα ποζα

φορές παίρναμε ναί στην τύχη σπόρο ή ναί άμύλη
 ή ένας μέ του άλλο ανταλλάσσαμε.

2. Αϊ πυραί

Ώδι στο χωριό και ανάβαμε ναί ανάβαμε φωτιές
 μόνο το Μέγα Σάββατο το θεάει, χιό να μάγωμε του
 "Ιουδα". Έβλεπε κινένας μας μετ "Αγκλιά" γύλα "Λικιά"
 ναί τους δίναμε φωτιά στή μέση της αυλής και τήν
 ώρα του βύζαμε χιό τήν έμυλνεία, χιό τήν "Ανάστασι"
 Στην έμυλνεία είχεν τα παιδιά μας μετ άπό μέρες
 γύλα "Λικιά" και χονδρά", άπό όπου τα εύρισκαν, είχεν
 κήκει ένα μεγάλο σωρό γύλα, στην κορυφή του οποίου είχεν
 κομωπιήσει τον "Ιουδα", μαμωμένο άπό γύλινο σκέλετο
 και ένδομένο με σαλιβάρινα, ναί χέριζεν το παιδιά
 με παγιώνα ή γεροχάρτα. Όταν δέ ο παπās έβλεπεν
 τα "Πειρασάνα" ή "Ανάστασι" έδωσαν φωτιά στή έμυλνεία
 της γεωερνούσαν τήν έμυλνεία. Σε καμιά άλλη χιορτή
 δέν ανάβαμε φωτιές. -

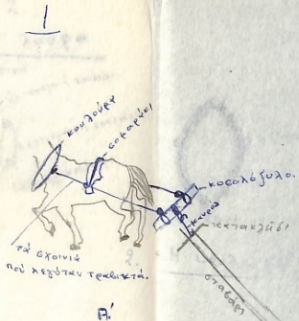
ΤΟΠΟΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ: Αι-κέρ-Γιάννη-Κισάρου-Χανίω-Χρήτη.
 Ώξε-εασ-ή.

[Ιωάννης Σεφανάκης Θεσσαλονίκης.]

Η συλλογή έγινε από 18 Ιανουαρίου έως 10 Μαρτίου 1970.

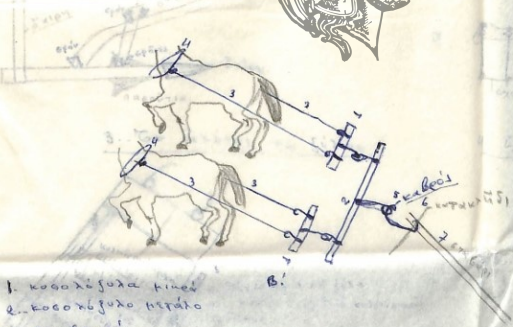
Πληροφοριόδεται:

- 1) Κορωνιοτάκης Θερανούηλ και Χριστοδούλου έτων 70, άπόφοιτος
 Δημοτικού, χωρικός, γεμνδείς και κατοικιών εν Αι-κέρ-Γιάννη.
- 2) Κωνσταντουδάκης Φώτιος του Νικηφ. έτων 76, άπόφοιτος Δημοτι-
 κού, χωρικός, γεμνδείς και κατοικιών εν Αι-κέρ-Γιάννη.
- 3) Χερχαλάκης Ευστράτιος του Νικωνίου έτων 64, Γ' Δημοτικού,
 χωρικός, γεμνδείς και κατοικιών εν Αι-κέρ-Γιάννη.

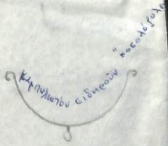
Α' Σέμηκο ἑνὸς ἀλόγου ἢ ἡρίωνος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 1. κοσολόβηλα κίνας
- 2. κοσολόβηλο πετάλο
- 3. τετακλιτιά
- 4. κουλούρες
- 5. κέρας
- 6. κετακλιδί
- 7. σταλάρι

ἐπειδὴ τὰ κοσολόβηλα εὐν τῶ χρόνῳ ἔγιναν αἰδηρὰ καρπιλιωτά, διὰ τῶ σκηνιά Γ χωρὶς τῶ χέρας τῆ δουρασίαν τοῦ, παρ' ὅλον ὅτι ἔγιναν αἰδηρὰ.

Γ

